Minn Fuq

1- Ixkaffa

VERSOJ EL MIA PUTO ta' Carmel Mallia, 2024

Versoj el mia puto jew *Versi mill-Bir Tiegħi* hu ktieb ta' 100 paġna li jiġbor fih poeżiji kollha kemm huma bl-Esperanto. Din il-ġabra poetika, id-disa' waħda ta' Mallia bl-Esperanto, hi ddedikata lis-Sur John Vella Bondin (RIP 18.7.2024) li kien segretarju sakemm ħalliena tal-Malta Esperanto-Societo. Barra poeżiji oħra, f'dan il-ktieb insibu ġabra ta' 100 ħajku u poeżija bit-titlu 'Malta' (112 endekasillabu) bħala tifkira ta' meta Malta saret membru tal-Unjoni Ewropea. Din il-ġabra tibda b'introduzzjoni tal-awtur u poeta esperantist magħruf Nicolino Rossi minn Pozzuoli, Italja. Nistgħu ngħidu li ċ-ċentru tal-ktieb, b'qoxra attraenti ta' bir bit-titlu fuq, jista' jinġabar fl-erba' versi meħuda mill-poeżija "Delirkanto" li tibda b'dawn il-versi: "Mi kredas en la pov'/ de l'universa kri'/Mi kredas en la pov'/de eta mi" (Nemmen fil-qawwa tal-għajta tal-univers/nemmen fil-qawwa taċ-ċokon tiegħi). Mallia jintilef fl-univers għax dan hu akbar minnu, imma fl-istess ħin jagħraf li huwa wkoll, bħala biċċa minnu, hu kbir, iben l-umanità. Mallia hu dejjem serju fil-poeżiji tiegħu, barra meta jkun irid jiċċajta tassew. Dan insibuh fl-ewwel vers tal-poeżija "Mia vivo, karnavalo" (Ħajti, karnival weħidha). Xejn speċjali għal Mallia. Bilanċ! Matul id-dinja kollha hawn eluf ta' persuni li jaqraw u jiktbu bl-Esperanto. Din il-ġabra ta' poeżiji mill-pinna ta' Karmenu Mallia tkompli tberraħ il-poeżija Maltija mal-erba' rkejjen tad-dinja, u dan permezz ta' lingwa li l-għan tagħha sa mill-bidu nett kien li jgħaqqad flimkien popli differenti. Minkejja li qabeż id-90 sena Mallia jkompli jagħni l-letteratura Maltija bix-xogħlijiet varji tiegħu mwasslin f'ġeneri letterarji imma anki ilsna differenti. Minn hawn nawguralu iktar saħħa u ispirazzjoni.

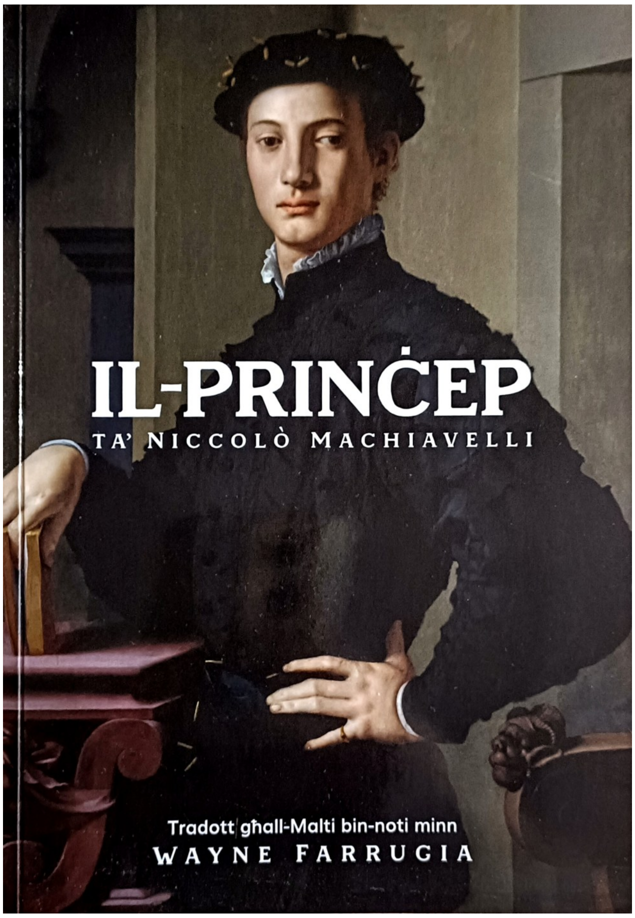

IL-PRINĊEP ta' Niccolò Macchiavelli, maqlub għall-Malti minn Wayne Farrugia, Horizons/Aġenzija Nazzjonali tal-Litteriżmu, 2024

Dan huwa kapulavur barrani ieħor ippubblikat fl-1532, miktub bit-Taljan minn mexxej u filosofu politiku li għex bejn is-sekli 15 u 16, li ġie maqlub għal ilsienna. Fi kliem it-traduttur, *Il-Prinċep* hu mitqies bħala prammatika, relattivament qasira, dwar kif għandu jmexxi prinċep. Hi prammatika li kienet meqjusa amorali mill-Knisja u għalhekk kienet ikkonfiskata għal sekli sħaħ filwaqt li ġarret magħha konnotazzjonijiet ħżiena, krudili u mxajtnin. Minkejja dan, *Il-Prinċep* jibqa' meqjus bħala l-ewwel gwida li ma kinitx idealista, fil-parti l-kbira tagħha mmirata għal mexxejja ġodda biex jagħrfu jimxu b'ċerta razzjonalità fid-deċiżjonijiet li jieħdu għall-pajjiżi rispettivi tagħhom. Charles Briffa - li kiteb kumment kkritiku għal din it-traduzzjoni - isostni li t-traduttur, Wayne Farrugia, ħalla lil Machiavelli jidher, l-aktar għax ħalla l-verità tibqa' tidher effettiva iżjed minn xi ideal. Dan il-ktieb għandu wkoll 'Daħla' ta' Andrew Sciberras li jagħtina riflessjoni interessanti dwar Niccolò Machiavelli u *Il-Prinċep*; Nota tat-Traduttur; u fit-tmiem, Glossarju alfabetiku ta' Ismijiet Proprji. It-traduzzjoni tibda b'"Ittra mingħand Niccolò Machiavelli lill-Manjifiċenza Tiegħu Lorenzo Dè Mediċi", u tkompli bis-26 taqsima li kollha flimkien jikkomponu dan it-trattat. Lejn il-bidu Farrugia jinkludi wkoll Kronoloġija f'rabta mal-ħajja ta' Niccolò Machiavelli, ħajtu u ħidmietu, imma anki maż-żmien li għex fih. L-ilsien Malti jeħtieġ iktar qalbiena bħal Wayne Farrugia u bosta oħrajn bħalu li bl-għarfien, is-sabar u l-persevaranza tagħhom qed ikompli jagħnu lil ilsienna b'aktar ġawhar letterarji ta' livell dinji.

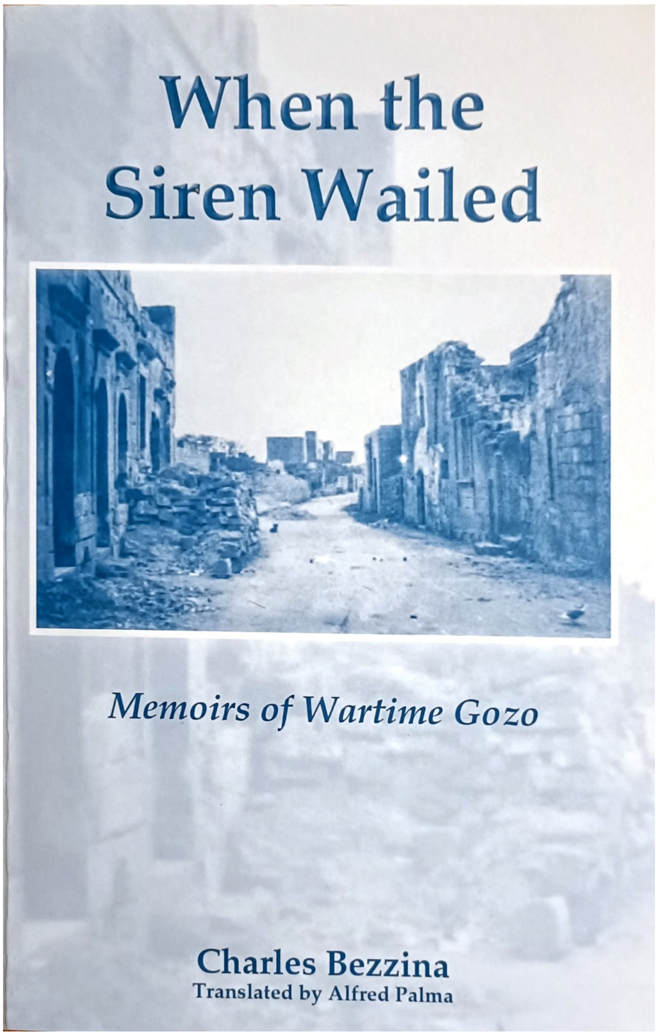

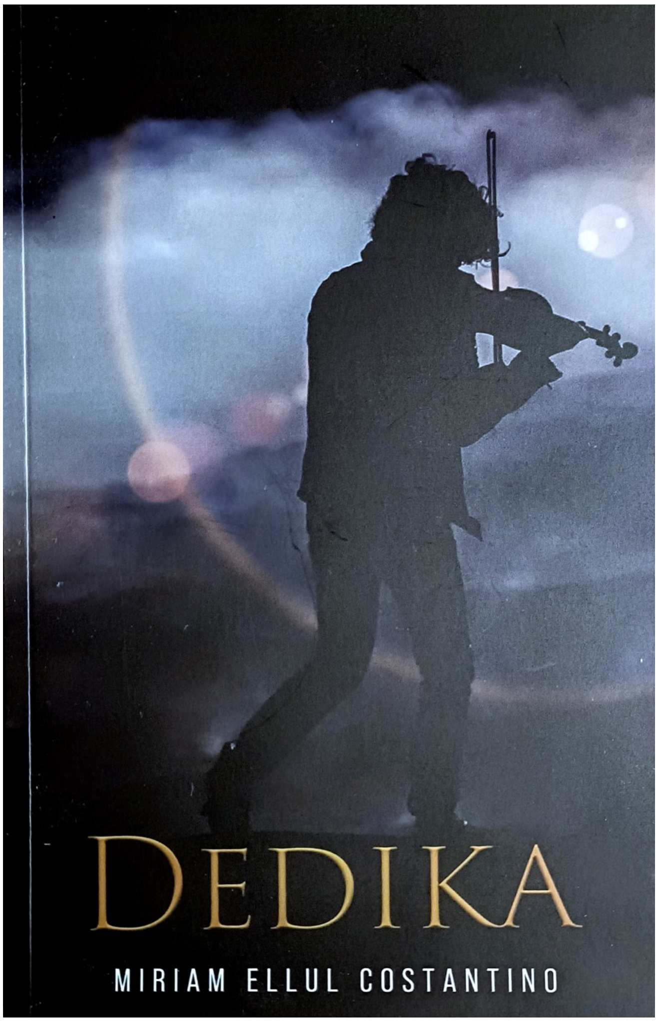

WHEN THE SIREN WAILED. MEMORIES OF WARTIME GOZO ta' Charles Bezzina, 2024

Din hija t-tieni edizzjoni ta' dan il-ktieb li jtul 106 paġna u jinqasam f'żewġ taqsimiet ewlenin. Ta' min ngħidu li oriġinarjament il-ktieb ħareġ bil-Malti bl-isem ta' *Meta Karbet is-Sirena* (2003), u li fis-sena 2012 inqaleb għall-Ingliż minn Alfred Palma. Wara d-Daħla, Charles Bezzina jagħtina bħal studju interessanti ta' 23 paġna dwar kif kien Għawdex fi żmien it-Tieni Gwerra Dinjija, kollu materjal meħud mill-ktieb *Il-Qilla tal-Gwerra fuq Għawdex 1940-1943*, ktieb ieħor ippubblikat minn Bezzina. Naqraw dwar il-pożizzjoni strateġika ta' Għawdex, l-air-raids, l-ajruplani li waqgħu fuq il-gżira, ir-refuġjati Maltin, l-amministrazzjoni Għawdxija, l-edukazzjoni, l-Uffiċċju tal-Protezzjoni, il-black market, il-Knisja, l-isptarijiet Għawdxin, il-ġbir tal-qamħ u t-tħin tal-imtieħen, l-ispazju marittimu bejn Malta u Għawdex, il-proviżjonijiet tad-difiża, u l-mitjar f'Għawdex. Jiġu inklużi paġni b'ritratti b/w li jintrabtu ma' Għawdex fi żmien it-Tieni Gwerra Dinjija, segwiti mill-għoxrin tifkira rrakkuntati direttament minn min għex dawk is-snin ta' biża', imma anki snin ta' prova. Charles Bezzina jibda mit-tifkiriet ta' missieru stess, Frank, li fi żmien il-Gwerra kellu mal-15-il sena, u jkompli b'persuni oħra ġejjin minn livelli differenti tas-soċjetà li jitkellmu dwar l-ikrah imma anki s-sabiħ ta' perijodu diffiċli li għadda minn Għawdex. Interessanti l-aħħar paġna fejn naqraw talba li kienet tingħad fil-gwerra fix-xelters matul l-attakki mill-ajru, miktuba fl-1942.

DEDIKA ta' Miriam Ellul Costantino, Pubblikazzjoni Faraxa, 2025

Miriam Ellul Costantino okkupat il-kariga ta' PRO fl-Għaqda Poeti Maltin għal tant snin u kitbet bosta poeżiji b'ilsna differenti. Ħadmet bħala edukatriċi u ppromwoviet il-qari u l-kitba fost l-istudenti. Hawn tippreżentalna 12-il rakkont qasir, segwiti minn poeżiji li jintrabtu mat-temi ttrattati f'kull rakkont. B'hekk Ellul Costantino torbot flimkien żewġ ġeneri ta' kitbiet għal qalbha ħafna f'dan il-ktejjeb li jitlaq xi drabi minn esperjenzi personali li jsiru universali ladarba ngħixuhom kollha kemm aħna, imma anki minn esperjenzi li jgħaddu minnhom persuni qribna jew persuni 'l bogħod minna. Huma kollha rakkonti li jistednuna fuq kollox nempatizzaw mal-batut u mal-isfortunat. Jiġu ttrattati l-imħabba, il-libertà, id-diżappunt, il-weġgħat, il-ferħ, il-gratitudni, l-għira u t-tama, emozzjonijiet li jgħinuna biex naqraw ir-rakkonti bla ma nieqfu. Huma wkoll rakkonti li ma jħalluniex passivi bħala qarrejja billi jistednuna nistaqsu bosta mistoqsijiet li mhux bilfors insibu tweġiba jew soluzzjoni għalihom. Hemm il-missier li jgħix bit-tama li jfiq, Leonard li jagħmel għażla xejn faċli, Catherine li tistenna l-għarus sakemm tintebaħ b'xi ħaġa, Sajika li tħalli lil pajjiżha bit-tama li ssib art ħanina, mara li tittama li xi darba tinqabad tqila, Greta li tegħja u tqabbel lilha nnifisha ma' wirdiena li ssib fil-kċina, Freda li żewġha jaqlibhielha ma' ħabibtha, Adelina li tagħti l-vjolin tagħha lil tifel fqir, u James il-maniġer li joffri promozzjoni lil tfajla li taħdem miegħu. F'kull storja l-protagonisti jixtiequ jaslu xi mkien.

L-GĦAN TAT-TAMA, Knisja*elfejn* Nru 150, Pubblikazzjonijiet Dumnikani, 2024

Din hija enċiklopedija ta' tagħlim Nisrani magħmula minn volumi li kull darba jittrattaw suġġetti ta' morali, teoloġija, fidi u kwistjonijiet soċjali li huma kurrenti fis-soċjetà Maltija. Jispikkaw fuq kollox l-istudji miktubin bil-Malti minn esperti varji, bosta minnhom saċerdoti. Il-ħarġa numru 150 tittratta t-tema tat-tama. Apparti l-Editorjal minn Fr Raymond Gatt OP, insibu 10 kontribuzzjonijiet, 8 bil-Malti u 2 bl-Ingliż. Din id-darba naqraw studji dwar il-lament ta' Esther bħala paradigmatiku tat-tama biblika; il-virtù teologali tat-tama; it-tama fl-Ispiritwalità Nisranija; it-tema tat-tama fil-liturġija; it-tama u l-ġustizzja soċjali; it-tama skont l-enċiklika *Spe Salvi*; il-ħajja liturġika matul is-sena tal-Ġublew tat-Tama. Studji oħrajn jieħdu l-isem ta' "Nagħtu raġuni tat-tama li hemm fina" u "Towards a renewed theology of hope and eschatology". Il-kontributuri huma bosta: Fr Alan J. Adami OP, Fr Stephen Attard, Fr Ivan Attard OP, Fr Jimmy Bonnici, Fr Michael Bugeja, Fr Carlo Calleja, Andrè P. DeBattista, l-E.T. Mons. Ġorġ Frendo OP, u Fr Justin Schembri OP. L-aħħar kontribut huwa l-"Bolla tal-Indizzjoni tal-Ġublew Ordinarju tas-Sena 2025 - *SPES NON CONFUNDIT*" tal-Papa Franġisku. Apparti l-valuri Nsara u t-tagħlim li pubblikazzjoni bħal din ixxerred regolarment, il-preġju tagħha jidher mhux biss f'kemm f'pajjiżna hawn nies ippreparati qatigħ u esperti f'suġġetti differenti, imma anki fl-użu tal-ilsien Malti, ilsien art twelidna. Għal min jixtieq jaqra studji ta' fejda u miktubin b'Malti tajjeb, Knisja*elfejn* hija l-pubblikazzjoni adatta. Toħroġ kull xahrejn. Għal min jixtieq jabbona: gattrayop@yahoo.com

IT-TOGĦMA MORRA TAĊ-ĊIĊRI ta' Noah Fabri, Merlin Publishers, 2024

Dan huwa rumanz ta' aktar minn 300 paġna li twieled fi żmien il-pandemija. Il-kittieb bħal kellu jieħu pawsa sfurzata mix-xogħol tas-soltu tiegħu u minflok għamel ħbiberiji ġodda, dar u sar jaf sewwa ċerti mkejjen u lokalitajiet, u tgħallem ħafna dwar aspetti partikolari li permezz tagħhom u b'għerf u sabar kiteb u ta d-dawl lil dan ir-rumanz. Naqraw dwar Eli u Leo li jafu 'l xulxin mix-xena tal-mużika u jgħixu u jaħdmu flimkien. Matul ix-xitwa kwieta tal-pandemija, jieħdu l-ħajja l-ħbiberiji ta' Eli ma' Eiro, bniedem li jieħu ħsieb ħafna lil ta' madwaru imma jixtieq lil xi ħadd biex jieħu ħsiebu, u Faye, pustiera u mużiċista-poeta li qed tieħu ħsieb lil ommha u lin-neputija. Sadanittant, Leo tisma' l-mużika, taħseb u titħasseb fuq ħajjitha u ma' kull jum li jgħaddi tħoss lil Eli ftit iktar 'il bogħod minnha. Imbagħad, mal-wasla tas-sajf, u mat-toroq tal-Ħamrun u tal-Marsa, u fil-bar ta' Raħal Ġdid, jegħrqu u jwaħħlu l-emozzjonijiet kollha li ilhom ix-xhur kollha biex iferu. Fi kliem Loranne Vella, li kitbet bħal daħla qasira fil-bidu tal-ktieb, "... Noel Fabri joħodna lura lejn l-ewwel sena tal-pandemija u jħallina maqbudin hemm, fit-toroq vojta u l-ħwienet magħluqin tal-Ħamrun, bl-irwejjaħ tal-ħwawar tal-ikel ħerġin mit-twieqi, imħalltin mat-thewdin dwar il-prekarjetà tax-xogħol, il-flus, il-ħbiberiji, ir-relazzjonijiet, l-identitajiet, iċ-ċittadinanza: dwar kif u min nistgħu nkunu ladarba jerġa' jiftaħ kollox." Insomma, *It-Togħma Morra taċ-Ċiċri*, huwa eżempju ħaj u li rnexxa ieħor ta' kemm minn dak li deher perijodu ikrah tassew ħareġ it-tajjeb, id-dawl, il-kreattività ta' min għażel li jirreaġixxi b'mod proattiv minkejja li dak li konna naraw u nisimgħu ma kienx ta' kuraġġ kbir. Fl-istess ħin hawn insibu dokument ta' dan iż-żmien li ħalla marka fonda fuq bosta.

THE UPSPRINGING. FABLES FROM MIRAGASIA. Book 2 ta' M.A. Fenech, Faraxa Publishing, 2024

Dan hu rumanz ta' 350 paġna li jinqasam fi tliet taqsimiet ewlenin, wara Prologu. Huwa t-tielet ktieb mis-serje *Fables from Miragasia*, u għalhekk ikompli maż-żewġ kotba preċedenti bl-isem ta' *The Upbringing* u *Journal of Ewliena*, il-protagonista ta' din is-saga. Wara l-avvenimenti mqallba ta' *The Upbringing*, hawn Ewliena ssib ruħha f'art stramba fejn il-maġija mhix permessa, apparti dik tagħha. Waqt li tterraq f'din l-art mhux tas-soltu, Ewliena jkollha bla ma trid tikkonfronta l-misteri tal-imgħoddi tagħha u anki tan-nies ta' madwarha. Imma waqt li tiskopri bil-mod il-mod il-vera saħħa tal-poteri tagħha, Ewliena tirrealizza li dan kollu jista' jsarraf f'sagrifiċċji li hija mhix lesta tagħmel. Għal Ben Bonello dan hu ktieb li jagħmel parti mill-ġeneru tad-*dark fantasy* ladarba joffri taħlita abbundanti ta' maġija, misteru u avventura. Jemmen li dan hu rumanz perfett għaż-żgħażagħ li jixtiequ jesploraw dinja mimlija b'intrigu maġiku u persunaġġi li jistgħu jirrelataw magħhom. Skont Andrew Schembri huma persunaġġi li l-qarrej jikber magħhom u jitgħallem iħobb u jobgħod, filwaqt li l-istil hu wieħed mexxej u jħallik taqra bla ma tegħja. Bħalma jiġri fis-serje televiżivi segwiti ħafna u maqsumin fi staġuni differenti, tkun idea tajba li din is-serje ta' *Fables from Miragasia* tinqara - anki minn dawk li diġà qraw l-ewwel żewġ kotba - mill-bidu biex dak li jkun jiftakar kull dettall u jkun jista' jgawdi l-avvenimenti ġodda rrakkuntati f'dan it-tielet ktieb. *The Upspringing* għandu jgħinna nifhmu bosta affarijiet, fosthom: Min huma l-familjari ta' Ewliena? Għaliex ir-rabja u s-swat ta' Vellja? Għaliex Vellja tagħti t-tort tal-qirda tal-Melitasjani u ta' Miragasia lil Ewliena?

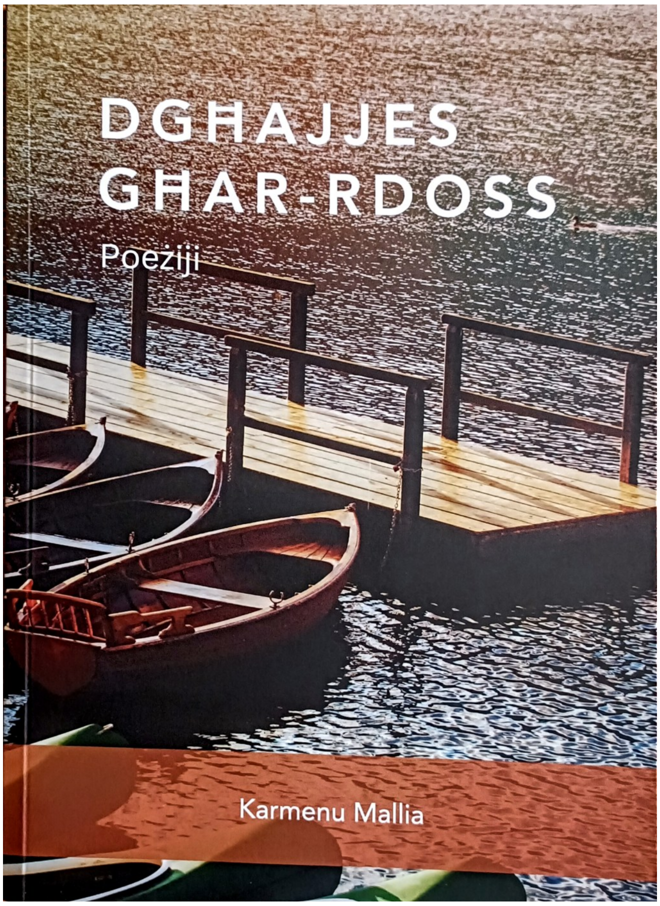

DGĦAJJES GĦAR-RDOSS ta' Karmenu Mallia, 2024

Minkejja l-età veneranda tiegħu - iktar minn 90 sena! - Karmenu Mallia jibqa' kittieb prolifku u proattiv tassew. Hawn għandna ġabra li tifrex fuq 99 paġna u tiġbor fiha 68 poeżija bil-Malti li kiteb fis-sena 2023, u tnejn oħra, waħda fil-bidu tal-ktieb li kiteb fl-ewwel jum tas-sena 2024, 'Bla Isem', u oħra fuq il-qoxra ta' wara bl-isem ta' 'Il-Poeta'. Ħarsa lejn il-Werrej naraw li Mallia jiddedika poeżija għal kull xahar u staġun matul is-sena, apparti bosta poeżiji oħrajn li jwasslulna aspetti differenti kemm tat-tiġrib uman kif ukoll tal-kultura u l-ambjent Maltin. Metrikament u prosodikament Mallia jħaddem kemm il-forom tradizzjonali (il-kwartini bir-rima mqabbża; il-versi maħlulin, mela l-endekasillabi bla ebda rabta ta' strofa jew rima, imma anki l-kwinarju, is-settenarju u l-ottonarju; l-epitaffju; is-sunett Ingliż), kif ukoll forom aktar moderni bħall-vers u l-metrika ħelsin u t-tanka). Fil-parti ta' wara, intitolata 'Żieda' nsibu anki poeżiji li nkitbu qabel l-2023, bl-Ingliż, bl-Esperanto, bil-Franċiż, u bit-Taljan, dan biex niftakru li Karmenu Mallia huwa poliglotta prim li ppubblika x-xogħlijiet letterarji tiegħu f'ilsna diversi, u għamel saħansitra traduzzjonijiet mill-Malti għal ilsna barranin jew viċiversa. Fil-bidu tal-ġabra Mallia jikteb Daħla bl-isem "Maledetti Poeti", ispirat mill-poeta Franċiż Paul Verlaine, u mhux nieqsa mill-ironija tipika tiegħu. Hija daħla li fiha jurina li huwa bniedem ta' kultura vasta, li jixrob minn għejun differenti, l-iktar minn dawk klassiċi u Ewropej. Dwar il-poeżija tradizzjonali u moderna jikteb hekk: "Allura x'nagħżel? Kollox. Iż-żewġ naħat, l-aqwa li l-Poeżija tibqa' mgħannqa mal-Muża, u fl-istess ħin imdakkra minn nifs id-disa' Mużi u, meta tgħejja, tistrieħ ftit jew wisq fuq l-għolja Parnassus, dar il-Poeżija, il-letteratura u l-għerf." Kompli ikteb għażiż Karmenu!

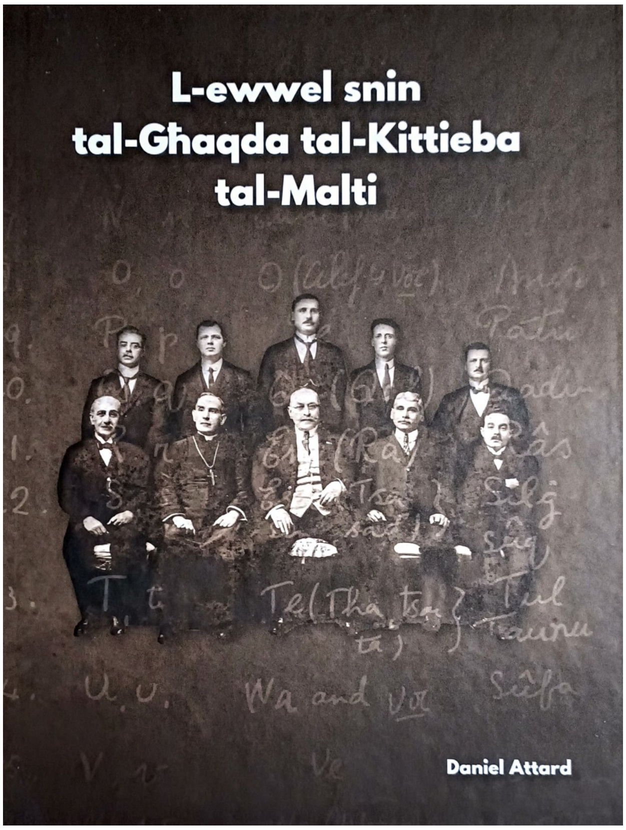

L-EWWEL SNIN TAL-KITTIEBA TAL-GĦAQDA TAL-MALTI ta' Daniel Attard, Heritage Malta, 2024

Dan hu ktieb ta' 95 paġna li jinqasam f'għaxar taqsimiet ewlenin. Għandu Kelmtejn Qabel miktubin minn Dr Olvin Vella. Daniel Attard joħodna lura fiż-żmien - daqs 105 sena ilu - biex jgħinna nifhmu aħjar x'wassal biex il-Malti tal-lum jinkiteb proprju kif jinkiteb. Kien waqt importanti meta twaqqfet l-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti li llum nafuha bħala l-Akkademja tal-Malti. Fil-ktieb Attard jibda b'Daħla, segwita minn Tabella kronoloġika tal-ewwel snin tal-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti (1920-1924), biex imbagħad jgħaddi għat-taqsima "Il-Ġemgħa tal-Kittieba", b'ritratt storiku li juri l-membri tal-kumitat tal-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti (1922), fosthom Franġisku Saverju Caruana, Dun Karm Psaila, Ġużè Muscat Azzopardi, u Ninu Cremona. Kapitlu ieħor jagħtina tagħrif dwar "Il-Laqgħa tal-Kittieba tal-Malti (1920)" li saret fl-Unione Cattolica San Giuseppe, fi Triq San Pawl, il-Belt. Hawn naqraw dwar il-Malti fil-Parlament, Franġisku Saverju Caruana, il-ġurnal "Il-Ħabib", u t-Tħabbir tal-Ewwel Laqgħa fil-gazzetti u r-reazzjonijiet għalih. Attard jagħtina wkoll tagħrif dwar il-kittieba li attendew għall-Ewwel Laqgħa tal-Malti, kollha kittieba awtorevoli. Taqsima oħra hi "Bejn ir-Rapport u t-Tagħrif: frott tal-Ewwel Laqgħa", fejn naqraw dwar l-importanza tal-istamperiji fit-tiswir tal-alfabett tal-Għaqda, evalwazzjoni u proposti dwar ir-*Rapport fuk l-Alfabêt Malti*, l-alfabett uffiċjali tal-Għaqda, it-*Tagħrif fuq il-Kitba Maltija*, flimkien mad-diffikultajiet fl-istampar tat-*Tagħrif*, u t-tħabbir tal-istampar tat-*Tagħrif* fil-gazzetti. Taqsimiet oħra huma "L-alfabett u l-ortografija tal-Għaqda: polemiki u propaganda", u "L-Għaqda, l-edukazzjoni u l-istampar". Il-ktieb għandu wkoll Biblijografija dettaljata u Indiċi tal-ismijiet, flimkiem ma' numru sabiħ ta' ritratti u dokumenti interessanti tal-epoka.

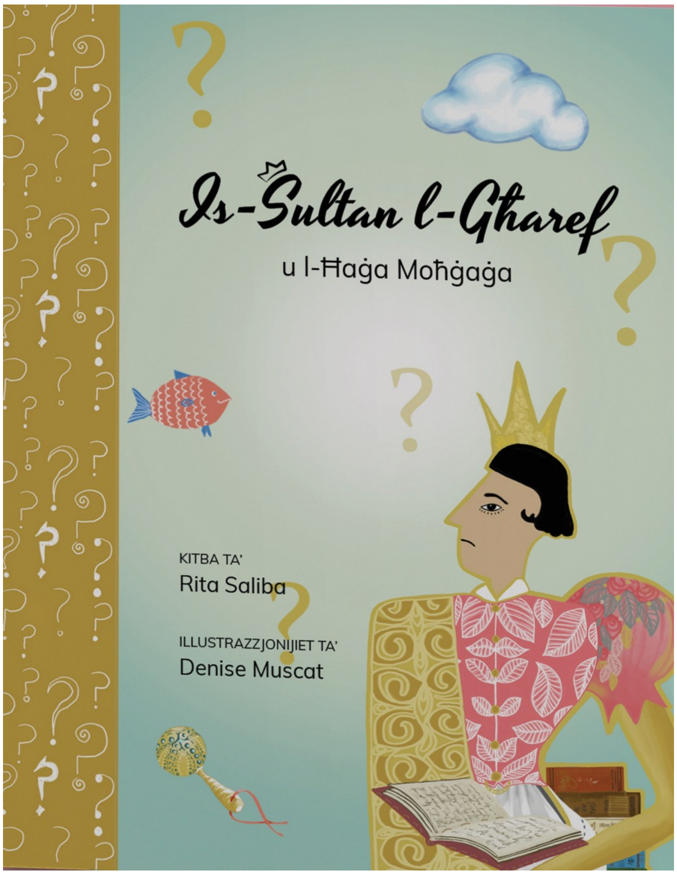

IS-SULTAN L-GĦAREF U L-ĦAĠA MOĦĠAĠA ta' Rita Saliba, Horizons/ Aġenzija Nazzjonali tal-Litteriżmu, 2025

Darba waħda re għaref, li bejnietna, l-għerf kollu ġabu mill-kotba li kien jaqra, u serju, għax qatt ma kont tarah jitbissem, xtaq jaf biex ikunu kuntenti n-nies tar-renju tiegħu... Wara diskussjoni twila mal-kunsilliera tal-palazz, sar qbil li jsir forma ta' taħbil il-moħħ... sintendi b'rigali li jiswew mitqilhom deheb lil min jirbaħ... Naħseb li hawn, anke l-qarrejja se jsibu fiex iħabblu moħħhom... Dan id-dramm - miktub minn kittieba li tatna rumanzi, novelli, poeżiji, u kitba għat-tfal - ilaqqagħna ma' bosta karattri mill-istrata varji tas-soċjetà. Huwa ambjentat f'palazz, bħall-ħrejjef li bihom imdorrijin nibdew l-istorja, "Darba waħda." Il-format tar-rakkontar inbidel matul is-snin imma ħafna mill-karatteristiċi tal-"atturi" fid-dramm għadna nistgħu nirrelataw magħhom. Jieħdu sehem karattri li s-sengħa tagħhom saret xi ħaġa tal-passat, kif ukoll karattri li għadna nisimgħu bihom u li huma daqstant sinifikattivi fil-komunità li ngħixu fiha bħal-librara u l-gabillott. Ma jonqsux il-kunsilliera tar-Re, li aktar moħħhom biex jilletikaw bejniethom, milli biex jagħtu pariri siewja. Il-Buffu tar-Re jieħu r-riedni f'idejh, u għalkemm xogħlu huwa li jqanqal tbissima lis-sultan, li rari kont tarah jitbissem, jgħaddilna wkoll xi riflessjonijiet jew biċċiet ta' "għerf". It-tema ewlenija hija l-ħaġa moħġaġa u kif is-suditti tar-re jaslu għaliha. Id-dramm huwa miktub b'vena umoristika u li jagħti gost lill-udjenza, f'dan il-każ tfal u adolexxenti. Huma inklużi logħob bil-kliem u anedotti, l-aktar min-naħa tal-Buffu tar-Re. Jidher ktieb sempliċi imma l-idea hija dik li lill-qarrejja-udjenza jinvolvihom u ma jħallihomx passivi.

BEJN RAMEL U ĊAGĦAQ ta' Ġorġ Borg, Horizons, 2025

Din hija d-disa' ġabra ta' poeżiji ta' dan il-poeta u kittieb. Il-poeżiji ta' Ġorġ Borg huma xogħlijiet sempliċi - bħal "tarbija/ tintilef f'nagħsa ħelwa" - daqskemm hu sempliċi l-ilma li nixorbu, imma bħall-ilma huma essenzjali. Jitwieldu fil-profondità tal-moħħ jew tal-qalb jew tar-ruħ biex bħall-ilma ġieri jixirfu fil-wiċċ sabiex inkunu nistgħu naqrawhom u nduqu mill-freskezza, l-universalità u l-attwalità tagħhom. Ġorġ li hu misjur fis-sengħa tal-poeżija, anki għax qara eluf ta' poeżiji miktubin kemm minn poeti Maltin kif ukoll barranin, jilgħab bir-ritmi u bir-rimi differenti li jafu joffru kemm il-poeżija tradizzjonali kif ukoll dik iktar ħielsa u moderna. Jilgħab ukoll bl-alliterazzjonijiet daqskemm bir-rimi varji, u dan jgħin biex il-poeżiji tiegħu jdoqqu aħjar għall-widna filwaqt li jwasslulna ħsibijiet li jidhru sempliċi imma li iktar kemm taqrahom iktar jiġġeneraw eku li joħodna fil-fond ta' profonditajiet umani, filosofiċi, u eżistenzjali. Huma versi li jitwieldu fl-għerien tas-solitudni (fil-"kwiet intern" u "maqbud/bejn dak li hu dejjiem/u t-tranżitorju") u r-riflessjoni u jistednuna għar-riflessjoni ("Ħars profond u konċentrat"), anki dwar dak il-vojt li jaf bosta drabi jaħkimna minn ġewwa, imma wkoll dwar dik il-forza - Alla, it-"tajjeb", in-"nar li hu ħelu,/ħanin.", dak li joffri s-"silenzju-balzmu") - li fiha l-poeta isib is-"serħan". Dawn ta' Borg huma poeżiji li għandhom mill-benna tal-elementi naturali, bħalma huma x-xemx, ix-xmara, il-ħamrija, il-baħar, il-mewġ, l-għabex, il-qamar, il-kwiekeb, iċ-ċpar, is-sema, l-għadira, l-għoljiet, il-werqa, iż-żiffa, u l-bqija. Fuq kollox dawn ta' Borg huma versi spiritwali fis-sens kemm dejjaq u wiesa', versi li jgħinuna naraw aħjar "dak li qatt qabel/l-għajn ma rat."

TINBET IŻ-ŻERRIEGĦA ta' Noel Cachia, 2024

Din hija ġabra ġdida ta' Noel Cachia li fiha għaxar novelli. Kif jgħidilna huwa stess, dawn tiegħu huma stejjer qosra b'tulijiet li jvarjaw, mibnijin fuq ġrajja ċentrali waħda, b'nisġa ta' avvenimenti li malajr iwasslu għall-qofol u għall-għeluq. Minkejja dan, dawn l-istejjer iqanqlu ċerti ħsibijiet u kurżitajiet. Il-kitbiet jiżvolġu fatt wieħed biss. Id-dettalji ċkejknin kollha jduru ma' dan il-każ mingħajr ma jagħtu wisq ċans għall-ħolqien ta' azzjonijiet sekondarji. Ir-rakkonti jixhdu esperjenzi ordinarji, bi żvolġimenti lineari li ma jiqfux sa ma jaslu fit-tmiem. Il-kitbiet ta' Cachia jvarjaw f'għadd ta' xeħtiet fosthom soċjali, deskrittivi, didattiċi, reliġjużi, sentimentali, umoristiċi u psikoloġiċi, filwaqt li jittrattaw diversi temi bħar-reliġjon, in-natura, l-annimali, it-tfulija, iż-żgħożija u n-nostalġija. Il-ġabra għandha Daħla miktuba mill-Onor. Keith Azzopardi Tanti li jgħidilna li t-titlu *Tinbet iż-Żerriegħa* jirrifletti l-"konsegwenza mixtieqa jew l-effett tal-kitba moqrija fuq il-qarrej. Iż-żerriegħa tal-għerf miksub mill-esperjenza moqrija tista' ġġiegħel lill-qarrej jirrifletti fuq il-kontenut u jagħtih perspettivi differenti fuq il-ħajja. L-għan hu li ż-żerriegħa tinbet mill-ġdid sabiex toffri esperjenzi differenti u tinseġ aktar emozzjonijiet ħajja fil-qarrej. L-istess żerriegħa toffri wkoll is-sens ta' tama li, għalkemm il-ħajja taf tkun għal waqtiet krudili b'sitwazzjonijiet fejn jidhru prekarji għall-aħħar, dejjem hemm it-tnemnim tax-xemgħa li tagħti d-dawl u kapaċi twassal għat-triq tal-wens u s-salvazzjoni." Dan hu ktieb ieħor li Noel Cachia ppubblika anki għal raġunijiet filantropiċi: il-flus li jinġabru din id-darba se jmorru għad-Dar tal-Providenza. Min jixtieq jakkwista kopja: noel.cachia01@gmail.com/79282118/79070927.